

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 24Co/77/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2318204483
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 03. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Andrea Dudášová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2022:2318204483.6

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu: JUDr. Andrea Dudášová a sudkýň: JUDr. Bibiána Ťažiarová a JUDr. Ľuboslava Vanková v právnej veci žalobcu: Ing. S. P., narodený XX.XX.XXXX, bytom O. N. XXX, právne zastúpený: JUDr. Jana Kocandová, advokátka, so sídlom Jungmannova 8, Bratislava, proti žalovaným: 1. Ing. V. X., narodený X.X.XXXX, bytom O. N. XXX/XXX, 2. Ing. N. X. rod. S., narodená XX.XX.XXXX, bytom O. N. XXX/XXX, 3. S. A., narodený XX.X.XXXX, bytom I. XXXX/XX, N., 4. Q. I. rod. G., narodená X.X.XXXX, bytom O. N. XXX, všetci žalovaní právne zastúpení: JUDr. Eva Szikorová, advokátka, so sídlom Hollého 1854/9, Šaľa, o neplatnosť kúpnej zmluvy, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Galanta č. k. 8C/18/2018-519 zo dňa 16.4.2020 v spojení s opravným uznesením Okresného súdu Galanta č. k. 8C/18/2018-525 zo dňa 12.5.2020, takto

rozhodol:

I. Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie vo veci samej v spojení s opravným uznesením súdu prvej inštancie m e n í tak, že kúpna zmluva uzatvorená dňa 27.7.2017 číslo vkladu V 3342/17 medzi predávajúcimi S. A., narodeným XX.X.XXXX, bytom I. XXXX/XX, N., Q. I. rod. G., narodenou X.X.XXXX, bytom O. N. XXX a kupujúcimi Ing. V. X., narodeným X.X.XXXX, bytom O. N. XXX, Ing. N. X. rod. S., narodenou XX.XX.XXXX, bytom O. N. XXX, ohľadne prevodu predmetu kúpnej zmluvy zapísaného v LV č. XXX, XXXX, XXXX, XXX, XXX v príslušných spoluvlastníckych podieloch, katastrálne územie O. N., je neplatná.

II. Žalobcovi sa p r i z n á v a voči žalovaným nárok na náhradu trov konania pred súdom prvej inštancie a odvolacieho konania v plnom rozsahu.

odôvodnenie:

1. Rozsudkom č. k. 8C/18/2018-372 zo dňa 14.2.2019 súd prvej inštancie výrokom I. určil, že kúpna zmluva uzatvorená 27.7.2017 č. V 3342/17 medzi predávajúcimi S. A., nar. XX.X.XXXX, bytom N., I. XXXX/XX, Q. I., rod. G., nar. X.X.XXXX, bytom O. N. XXX a kupujúcimi Ing. V. X., nar. X.X.XXXX a Ing. N. X., rod S., nar. XX.XX.XXXX, obaja bytom O. N. XXX ohľadne prevodu predmetu kúpnej zmluvy LV XXX, XXXX, XXXX, XXX, XXX v príslušných spoluvlastníckych podieloch v k.ú. O. N., je neplatná, výrokom II. priznal žalobcovi voči žalovaným 1, 2, 3, 4 právo na náhradu trov konania vo výške 100%, o ktorých bude rozhodnuté osobitným uznesením súdom prvej inštancie.

2. Krajský súd v Trnave ako odvolací súd uznesením č. k. 24Co/144/2019-465 zo dňa 11.2.2020 v dôsledku podania odvolania žalovanými rozsudok súdu prvej inštancie č. k. 8C/18/2018-372 zo dňa 14.2.2019 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Odvolací súd vytkol súdu prvej inštancie nepreskúmateľnosť rozsudku pre nedostatok jeho riadneho odôvodnenia a nesprávne právne posúdenie veci, keďže súd prvej inštancie v preskúmvanom prípade aplikoval ustanovenie § 4 ods. 1 písm. a), b) zákona č. 140/2014 Z. z. o nadobúdaní vlastníctva poľnohospodárskeho pozemku a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktoré už v čase vyhlásenia napadnutého rozhodnutia nebolo účinné.

Preto odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie č. k. 8C/18/2018-372 zo dňa 14.2.2019 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (§ 389 ods. 1 písm. b) a § 391 ods. 1 Civilného sporového poriadku) s tým, že povinnosťou súdu prvej inštancie bude opätovne posúdiť žalobou uplatnený nárok vychádzajúc z výsledkov vykonaného dokazovania, výsledky vykonaného dokazovania komplexne vyhodnotiť, tieto posúdiť z hľadiska všetkých na vec vzťahujúcich sa zákonných ustanovení a potom vo veci znova rozhodnúť, pričom nové rozhodnutie je potrebné náležite odôvodniť.

3. Súd prvej inštancie po zrušení a vrátení mu veci na ďalšie konanie a nové rozhodnutie odvolacím súdom opäť vo veci rozhodol rozsudkom č. k. 8C/18/2018-519 zo dňa 16.4.2020 v spojení s opravným uznesením č. k. 8C/18/2018-525 zo dňa 12.5.2020. Napadnutým rozsudkom v spojení s opravným uznesením súd prvej inštancie výrokom I. žalobu zamietol a výrokom II. rozhodol, že žalovaní majú voči žalobcovi právo na náhradu trov konania vo výške 100 %, ktoré budú vyčíslené osobitným uznesením súdom prvej inštancie.

4. Napadnutý rozsudok v spojení s opravným uznesením súd prvej inštancie odôvodnil právne aplikáciou ust. § 40a, § 140, § 588 Občianskeho zákonníka, § 1 ods. 2, § 4 ods. 1 písm. a), b) zákona č. 140/2014 Z. z. o nadobúdaní vlastníctva poľnohospodárskeho pozemku a o zmene a doplnení niektorých zákonov, § 224, § 255 ods. 1, 2, § 262 ods. 1, 2 Civilného sporového poriadku.

5. Súd prvej inštancie vychádzal zo skutkových zistení, že dňa 27.7.2017 bola uzavretá kúpna zmluva, kde ako predávajúci vystupovali S. A., nar. XX.X.XXXX, a Q. I., nar. X.X.XXXX, a kupujúcimi boli Ing. V. X., nar. X.X.XXXX, a Ing. N. X., nar. XX.XX.XXXX. Rozhodnutím Okresného úradu Galanta, katastrálny odbor bol pod č. V 3342/2017 povolený vklad vlastníckeho práva kupujúcich Ing. V. X. a Ing. N. X. k nehnuteľnostiam zapísaným na liste vlastníctva číslo: XXX v podiele 12/20160, 12/20160 - pozemok registra E KN parcelné číslo 1799, druh pozemku ovocný sad vo výmere 3670 m², na liste vlastníctva číslo: XXXX v podiele 972/1632960, 972/1632960 - pozemok registra E KN parcelné číslo 1800, druh pozemku ovocný sad vo výmere 3228 m², na liste vlastníctva číslo: XXXX v podiele 972/1632960, 972/1632960 - pozemok registra E KN parcelné číslo 1801, druh pozemku ovocný sad vo výmere 11259 m², na liste vlastníctva číslo: XXX v podiele 1/56, 1/42 - pozemok registra E KN parcelné číslo 738/3, druh pozemku trvalý trávny porast vo výmere 773 m² - pozemok registra E KN parcelné číslo 2133/3, druh pozemku ovocný sad vo výmere 651 m² - pozemok registra E KN parcelné číslo 846/100, druh pozemku trvalý trávny porast vo výmere 100 m² - pozemok registra E KN parcelné číslo 846/200, druh pozemku ovocný sad vo výmere 123 m², na liste vlastníctva číslo: XXX v podiele 1/42, 1/56, 1/42, 1/42 - pozemok registra E KN parcelné číslo 1131/3, druh pozemku orná pôda vo výmere 7997 m² - pozemok registra E KN parcelné číslo 1132/1, druh pozemku orná pôda vo výmere 5036 m² - pozemok registra E KN parcelné číslo 1616/1, druh pozemku orná pôda vo výmere 1953 m² v prospech V. X., Ing., rodné priezvisko X., dátum narodenia X.X.XXXX, O. N. XXX, XXX XX O. N. a N. X., Ing., rodné priezvisko S., dátum narodenia XX.XX.XXXX, O. N. XXX, XXX XX O. N. na základe kúpnej zmluvy uzavretej medzi účastníkmi. Žalobca listom zo dňa 20.3.2017 si u žalovaných 1., 2. ako kupujúcich uplatnil predkupné právo z titulu kúpnych zmlúv V 3342/17, V 3655/14, V 3118/17. Žalobca v listine uviedol, že podľa ustanovenia §-u 140 Obč. zákonníka má predkupné právo a zo strany predávajúcich nebola naplnená povinnosť ponúknuť spoluvlastníkovi podiel na odkúpenie. Žalovaní 1., 2. boli vyzvaní, aby v lehote 14 dní od prijatia výzvy sa vyjadrili, či je možná dohoda v tom zmysle, že mu budú odpredané spoluvlastnícke podiely predávajúcich z kúpnych zmlúv za kúpnu cenu, za ktorú ju nadobudli. V prípade negatívneho vyjadrenia uplatní žalobu na príslušnom súde o relatívnu neplatnosť právneho úkonu. Ing. N. X. podniká v poľnohospodárskej výrobe a v obci O. N. od roku 1996 a je daňovníkom podľa § -u 5 a 6 zákona č. 582/ 2004 Z. z. a Ing. S. P. bol zapísaný do evidencie SHR dňa 29.10.2018.

6. Vecne argumentoval súd prvej inštancie tým, že určovacia žaloba nie je správny procesný prostriedok na ochranu práv žalobcu, nakoľko tým sa jeho postavenie nijako nezlepší, zákonite by po takejto žalobe musela byť podaná žaloba na plnenie, a preto možno konštatovať, že žalobca nemá naliehavý právny záujem na určovacej žalobe. Žalovaní 1., 2. mali oprávnenie za zákonom stanovených podmienok nadobudnúť vlastníctvo k nehnuteľnostiam. Žalovaná 2. podniká v poľnohospodárskej výrobe od roku 1996, osvedčenie o zápise do evidencie súkromne hospodáriacich roľníkov bolo vykonané dňa 16.1.2007, takže spĺňa podmienky podľa § -u 4 ods. 1 písm. a) pri všetkých nehnuteľnostiach, ktoré boli predmetom prevodu. Žalovaní 1., 2. v čase, keď na nich boli prevádzané nehnuteľnosti kúpnu zmluvou, boli podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľností zapísaných na LV č. XXX, XXXX, XXXX katastrálne územie O. N., čiže spĺňali aj ustanovenie § 4 ods. 1 písm. b) zák. č. 140/2014 Z. z.

7. Proti rozsudku súdu prvej inštancie v spojení s opravným uznesením súdu prvej inštancie podal odvolanie žalobca z dôvodov podľa ust. § 365 ods. 1 písm. a), b), d), e), f), g), h) Civilného sporového poriadku. V odvolaní uviedol, že sa domáhal určenia neplatnosti kúpnej zmluvy a určenia toho, že vlastníkom spoluvlastníckych podielov na nehnuteľnostiach, o ktoré v konaní ide, je pôvodný prevádzajúci. Súd prvej inštancie nevyhovel zmene žaloby žalobcu, ktorou rozšíril žalobu o ďalší výrok, nepripustil zmenu žaloby, nepovažoval zmenu žaloby za opodstatnenú. Súd prvej inštancie nerešpektoval právny názor odvolacieho súdu, vychádzal z pôvodne zisteného skutkového stavu bez ďalšieho vykonaného dokazovania. Súd prvej inštancie nemôže bez ďalšieho náležitého dokazovania vysloviť iný právny názor na vec, ako vyslovil pôvodne, takéto rozhodnutie možno považovať za svojvoľné, bez právneho základu. Žalobca mohol podať žalobu na učenie neplatnosti zmluvy alebo na nahradenie prejavu vôle, teda nemožno žalobcovi vytýkať, že podal nesprávny typ žaloby, lebo zákon mu to umožňuje. V konečnom dôsledku ani nebolo v konaní sporné, že bolo porušené jeho predkupné právo. Žaloba bola podaná správne, aj následne daná zmena žaloby bola správna, len súd prvej inštancie ani zmene žaloby nevyhovel, považoval ju už za nadbytočnú. Právny záujem stále trvá na tom, aby bol dodržaný zákon a žalobcovi zostalo jeho predkupné právo zachované vo vzťahu k ostatným dedičom k zdedeným pozemkom, pričom sledoval takouto žalobou obnovu právneho stavu pred podaním žaloby. V prípade, že by prevádzajúci chceli svoj zdedený spoluvlastnícky podiel na pozemkoch previesť na inú osobu, čo je výrazný predpoklad, lebo ako vidieť z kúpnej zmluvy oni zdedené pozemky nechcú, tak by museli najskôr ponúknuť zdedené pozemky na predaj aj žalobcovi. Ten by mal možnosť od nich ich kúpiť a to minimálne tak, ako to zodpovedá veľkosti jeho spoluvlastníckeho podielu na pozemkoch. Žalobca je inak väčšinový vlastníkom na pozemkoch, o ktoré v konaní ide. Žalobca ako SHR má tiež záujem na zdedených pozemkoch hospodáriť alebo na nich ekonomicky získať, ako vyplývalo z potvrdení ostatných poľnohospodárov, čím vyššia výmera u žalobcu, je to pre neho ekonomicky výhodnejšie. Tiež v prípade vyššej výmery pozemkov u žalobcu, je tu aj vyšší nájom za pozemky dané do nájmu. Súd prvej inštancie v novom konaní nevykonal žiadne dôkazy, ktoré predložil žalobca do konania. Z konania nie je zrejmé, ako a na čom súd prvej inštancie ustálil skutkový stav veci a na základe čoho došlo k zmene právnej kvalifikácie. Súd prvej inštancie sa nezaoberal otázkou, či je platná kúpna zmluva, ktorá bola podľa jej obsahu uzatvorená podľa právneho predpisu, ktorý je neplatný a neúčinný, čo potvrdila v konaní aj strana žalovaných. Procesné strany boli síce predvolané na pojednávanie, ale svoju neúčast' včas ospravedlnili a požiadali súd o odročenie pojednávania, vzhľadom na to, že bola epidemiologická situácia, dodržiavali sa karanténne opatrenia, pričom žalobca je dôchodca, pre toho obmedzenia platili obzvlášť. Strana žalobcu sa ospravedlnila písomne na pojednávanie s tým, že dala návrh na odročenie pojednávania dňa 14.4.2020, obdobne konala aj strana žalovaných. Ak súd návrhu na odročenie nechcel vyhovieť, mal o tom upovedomiť právneho zástupcu žalobcu alebo priamo žalobcu. Procesným postupom súdu prvej inštancie bol porušený zákon, aj právo žalobcu na spravodlivý súdny proces, jeho možnosť dať pojednávanie z objektívnych príčin odročiť, jeho právo zúčastniť sa inak pojednávania, ak by súd neodročil pojednávanie a zároveň aj právo na podanie ďalších dôkazov do konania, lebo dokazovanie nebolo vyhlásené za skončené. Tiež mal žalobca právo na záverečnú reč, toto právo mu bolo tiež odňaté v konaní. Žalobca navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalobe vyhovie.

8. K odvolaniu žalobcu proti rozsudku súdu prvej inštancie v spojení s opravným uznesením súdu prvej inštancie sa vyjadrili žalovaní. Vo vyjadrení uviedli, že súd prvej inštancie postupoval správne, keď žalobu zamietol, keď tvrdenie a preukázanie kvalifikovaného právneho záujmu na podanej určovacej žalobe je povinnosťou žalobcu. Žalovaní nemajú vedomosť, odkiaľ žalobca berie presvedčenie, že nie je sporné, že bolo porušené jeho predkupné právo. Toto tvrdenie nie je pravdivé a absolútne nekorešponduje s obsahom vyjadrení strany žalovaných, prezentovaných počas celého súdneho konania. Od začiatku sporu žalovaní tvrdili, že predkupné právo žalobcu v danom konkrétnom prípade prevodu nebolo porušené, pretože žalovaní 1., 2. splňali v čase uzavretia kúpnej zmluvy dva definičné znaky oprávneného nadobúdateľa uvedené v lex specialis - zákon č. 140/2014 Z. z. z dôvodov, ktoré vo vyjadrení k žalobe a na pojednávaniach ako aj v písomných podaniach súdu opakovane uvádzali. Žalovaní v písomnom vyjadrení zo dňa 6.3.2020 uviedli svoje rozsiahle stanovisko k nálezu ÚS SR, ktorým bola časť normy zakotvenej v zákone č. 140/2014 Z. z. vyhlásená za protiústavnú a na tomto vyjadrení zotrvávajú. Žalovaní sú presvedčení, že prevod poľnohospodárskych pozemkov kúpnu zmluvou sa uskutočnil v súlade s v tom čase platnou a účinnou právnou úpravou, ktorá je (hmotnoprávne) odlišná od všeobecnej úpravy a za daného právneho stavu nebolo povinnosťou prevodcov ponúknuť svoje spoluvlastnícke podiely všetkým ostatným spoluvlastníkom podľa ust. § 140

Občianskeho zákonníka, pretože špeciálna norma všeobecnú normu vylučovala tým, že podmienky prevodu upravovala komplexne. Rovnako je zrejme z listu vlastníctva, že vo viacerých prípadoch majú pozemky viac ako 100 spoluvlastníkov a práve v prípade, ak by sme pripustili ponukovú povinnosť z titulu predkupného práva podľa § 140 Občianskeho zákonníka, mohlo by dôjsť k porušeniu iného zákona, ktorý zakazuje drobenie, čo je v prípade prevodov spoluvlastníckych podielov na pôde neprípustné. Strany v inom súdnom spore prebiehajúcom na tamojšom súde prezentovali ochotu stretnúť sa za účelom rokovania o uzavretí mimosúdnej dohody. Ak by došlo k uzavretiu mimosúdnej dohody, táto by sa zrejme dotkla aj tohto konania (došlo by k späťvzatiu žaloby). Medzi stranami sa uskutočnilo jedno osobné rokovanie (27.5.2020), pričom dohoda ku dnešnému dňu nebola uzavretá. Žalovaní navrhli, aby odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny v celom rozsahu potvrdil.

9. K vyjadreniu žalovaných k odvolaniu žalobcu proti rozsudku súdu prvej inštancie v spojení s opravným uznesením súdu prvej inštancie sa vyjadril žalobca. Vo vyjadrení uviedol, že má naďalej právny záujem na obnovení právneho stavu pred podaním žaloby, nakoľko žalovaní 1., 2. ako súčasní vlastníci prevedených spoluvlastníckych podielov k nehnuteľnostiam mu neumožnia, aby sa mohol právne dostať k zdedeným pozemkom, ktoré oni nadobudli tak, že predkupné právo bolo porušené. Žalobca sa opakovane snažil so žalovanými mimosúdne dohodnúť, navrhol viaceré spôsoby riešenia, vrátane výmeny pozemkov tak, aby sa mu vrátili dedením nadobudnuté podiely, žalovaní 1., 2. však neprijali žiadnu z jeho ponúk. Vzhľadom na to, že žalobca vyčerpal všetky možnosti mimo súdneho urovnania, musí rozhodnúť v merite veci súd.

10. K vyjadreniu žalobcu k vyjadreniu žalovaných k odvolaniu žalobcu proti rozsudku súdu prvej inštancie v spojení s opravným uznesením súdu prvej inštancie sa vyjadrili žalovaní. Vo vyjadrení uviedli, že otázky, ako prebiehali mimosúdne rokovania a prečo, nie sú pre meritum sporu podstatnými otázkami. Medzi stranami sa uskutočnilo dňa 27.5.2020 jedno osobné stretnutie, na ktorom k uzavretiu dohody nedošlo, avšak boli prezentované návrhy aj zo strany žalovaných 1., 2., ku ktorým sa mal žalobca následne vyjadriť. V následnej mailovej komunikácii však žalobca návrh odmietol a sám prezentoval iný návrh, pričom navrhol zámenu ohľadom časti pozemku, ktorého rozčlenením by vznikli dve nové parcely a došlo by k drobeniu pozemkov pod výmeru 2000 m², čo je neprípustné. K žiadnemu nedôvodnému odmietnutiu rozumného a zákonného riešenia zo strany žalovaných nedošlo.

11. Odvolací súd v prejednávanej veci v súlade s ustanovením § 382 Civilného sporového poriadku vyzval strany, aby sa vyjadrili k možnému použitiu ustanovenia § 137 písm. d) Civilného sporového poriadku, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci súdom prvej inštancie nebolo použité.

12. K výzve odvolacieho súdu sa vyjadril žalobca. Vo vyjadrení uviedol, že na daný prípad je možné aplikovať ustanovenie § 137 písm. d) Civilného sporového poriadku. Ide o žalobu na určenie právnej skutočnosti, právna úprava umožňuje žalobcovi podať takúto žalobu, pričom požadované určenie právnej skutočnosti vyplýva z osobitného právneho predpisu.

13. K výzve odvolacieho súdu sa vyjadrili žalovaní. Vo vyjadrení uviedli, že žaloba o určenie neplatnosti právneho úkonu nie je typom žaloby zmysle ustanovenia § 137 písm. d) Civilného sporového poriadku, nakoľko ustanovenie § 40a Občianskeho zákonníka nemá v právnej norme zakotvenú možnosť domáhať sa určenia právnej skutočnosti v porovnaní s inými právnymi normami, ktoré takúto možnosť explicitne pripúšťajú. Okrem iného určenie platnosti alebo neplatnosti právneho úkonu nie je určením právnej skutočnosti, ale právnym posúdením následku určitej skutočnosti. Žalovaní majú za to, že v prípade extenzívneho výkladu ustanovenia § 137 písm. d) Civilného sporového poriadku by došlo k neprípustnému zvýhodneniu na strane jedného účastníka, ktorého inak povinnosť preukázať naliehavý právny záujem v prípade určovacej žaloby zaťažuje. Naliehavý právny záujem na určení neplatnosti napadnutej kúpnej zmluvy na strane žalobcu nie je daný, argumentácia žalobcu v tomto smere bola v samotnej žalobe nepostačujúca a dôkazy o jeho naliehavom právnom záujme sa jednak týkali právneho postavenia, ktoré pri podaní žaloby nemal a jednak jeho tvrdenia nepreukazovali. Ak chcel žalobca docieľať to, čo tvrdí, potom táto žaloba je nevhodne zvoleným prostriedkom k naplneniu tohto cieľa. Ak odvolací súd dospeje k záveru o nutnosti zmeny napadnutého rozsudku, žalovaní žiadajú odvolací súd, aby sa dôsledne zaoberal ich argumentáciou, ktorá bola v tomto spore od jeho začiatku nosná a podstatná. Žalovaní tvrdia, že nebolo povinnosťou prevodcov uskutočniť ponuky na predaj svojich prevádzaných spoluvlastníckych podielov podľa všeobecnej normy (§ 140 Občianskeho zákonníka), pretože nadobúdatelia spĺňali definičné znaky tzv. oprávneného nadobúdateľa z titulu spoluvlastníctva,

tiež z titulu hospodárenia. Preto mohli v súlade s právnou normou, ktorá v čase uzavretia napadnutej kúpnej zmluvy ako jediná komplexne upravovala nadobúdanie vlastníctva k poľnohospodárskym pozemkom, túto zmluvu uzavrieť. Žalovaní trvajú na tom, že je nutné odmietnuť úvahy o tom, že popri špeciálnej norme (z. č. 140/2014 Z. z.) bolo nutné ponúknuť podiel aj postupom podľa normy všeobecnej (OZ). Ak právny predpis, ktorý bol v čase jeho aplikácie (t. j. v čase uzavretia kúpnej zmluvy) platný a účinný, založí zmluvným stranám určité práva a povinnosti a vytvorí nejaký právny stav, tak po rozhodnutí ústavného súdu o neústavnosti (právneho predpisu) sa už nadobudnuté práva alebo právny stav nemôžu zmeniť alebo zaniknúť. Žalovaní pri uzatváraní napadnutej kúpnej zmluvy konali podľa zákonov a postupovali spôsobom, ktorý im zákon umožňoval.

14. Žalobca sa v odvolacom konaní vyjadril ďalšími dvomi podaniami. Vo vyjadreniach uviedol, že vyjadrenia žalovaných o vlastníctve pozemkov sú nepravdivé, spoluvlastníkmi boli iba v prípadoch iných kúpnych zmlúv na LV č. XXX - XXX vlastníkov od roku 2015, LV XXX - XXX spoluvlastníkov od roku 2015, LV XXXX - XXX spoluvlastníkov od roku 2015. Ohľadne mimosúdneho rokovania uviedol, že protistrana sa dohodnúť nechcela, k mimosúdnemu urovnaniu nedošlo, keďže žalovaní mali prioritný záujem na zdedených pozemkoch po poručiteľke S. A.. Žalobca ďalej uviedol, že má právo domáhať sa určenia, že vlastníkom predmetných nehnuteľností v príslušných spoluvlastníckych podieloch sú S. A. a Q. I.. Každý má právo domáhať sa, aby sa zosúladiť skutkový a právny stav, ak je zmluva neplatná, resp. obnovil sa právny stav pred tým, ako došlo k podpísaniu kúpnej zmluvy, Tiež nikoho nemožno nútiť, aby sa v dôsledku protiprávneho konania z neho vyplývajúceho neplatného úkonu, musel byť v spoluvlastníckom vzťahu s tým, s kým nechce byť. Viackrát už bolo uvedené, že išlo o dedičský majetok po starej matke žalobcu. Žalovaným ide o práve zdedený dedičský majetok, iný majetok na výmenu realizovať nechcú. Okresný úrad, katastrálny odbor zapíše v prípade neplatnosti zmluvy, ktorej však musí predchádzať súdne rozhodnutie o určení neplatnosti zmluvy, vlastnícke právo pôvodných vlastníkov, pričom tak urobí aj vtedy, ak súd určí, že vlastníkom nehnuteľnosti, ktoré boli prevádzané zmluvou, ktorá je neplatná, sú prevádzajú. V ďalšom žalobca zotrval na svojom odvolacom návrhu.

15. Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 34 Civilného sporového poriadku), po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 362 ods. 1 Civilného sporového poriadku), oprávneným subjektom - stranou, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 359 Civilného sporového poriadku), proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie, proti ktorému zákon odvolanie prípúšťa (§ 355 ods. 1 Civilného sporového poriadku), po skonštatovaní, že podané odvolanie má zákonné náležitosti (§ 365 Civilného sporového poriadku) a že odvolateľ použil zákonom prípustné odvolacie dôvody (§ 365 ods. 1 písm. a), b), d), e), f), g), h) Civilného sporového poriadku), preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s opravným uznesením v medziach daných rozsahom (§ 379 Civilného sporového poriadku) a dôvodmi odvolania (§ 380 ods. 1 Civilného sporového poriadku), na nariadenom pojednávaní (§ 385 ods. 1 Civilného sporového poriadku), po vykonaní dokazovania dôkazmi predloženými v konaní pred súdom prvej inštancie a výsluchom žalobcu (§ 384 ods. 1 Civilného sporového poriadku) a dospel k záveru, že napadnutý rozsudok v spojení s opravným uznesením nemožno považovať za vecne správny, a to predovšetkým pre nesprávne (nie celkom úplné) právne posúdenie veci zo strany súdu prvej inštancie, v dôsledku čoho boli splnené podmienky pre zmenu napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie v spojení s opravným uznesením súdu prvej inštancie (§ 388 Civilného sporového poriadku).

16. Predmetom konania je nárok žalobcu na určenie neplatnosti kúpnej zmluvy uzatvorenej dňa 27.7.2017 medzi žalovanými 3., 4. ako predávajúcimi a žalovanými 1., 2. ako kupujúcimi, predmetom ktorej bol prevod nehnuteľností v katastrálnom území O. N. zapísaných v Liste vlastníctva č. XXX, XXXX, XXXX, XXX, XXX v príslušných spoluvlastníckych podieloch, ktorej vklad vlastníckeho práva bol povolený pod č. V 3342/17 rozhodnutím Okresného úradu Galanta, katastrálneho odboru dňa 14.8.2017. Vzhľadom na rozsah a dôvody odvolania žalobcu je predmetom odvolacieho konania posúdiť, či boli splnené procesné podmienky, či v konaní pred súdom prvej inštancie došlo k porušeniu práva na spravodlivý súdny proces, či konanie má inú vadu, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, či súd prvej inštancie vykonal všetky navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností, či zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, či súd prvej inštancie na základe vykonaných dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam a či právne správne vec posúdil.

17. Jednou z odvolacích námietok žalobcu, pritom však zásadnou, bolo namietanie nesprávneho procesného postupu súdu prvej inštancie, ktorým procesným postupom súd prvej inštancie znemožnil

žalobcovi uskutočniť všetky mu patriace procesné práva (právo zúčastniť sa pojednávania, právo navrhnovať dôkazy, právo na záverečnú reč), keďže súd prvej inštancie vzhľadom na epidemiologickú situáciu a karanténne opatrenia nevyhovel žiadosti žalobcu o odročenie pojednávania nariadeného na deň 16.4.2020 a vo veci rozhodol napadnutým rozsudkom.

18. Odňatím možnosti konať pred súdom treba rozumieť taký postup súdu, ktorý znemožnil strane realizáciu jej procesných práv, ktoré jej Civilný sporový poriadok priznáva a v dôsledku takéhoto nesprávneho postupu súdu bola strana vylúčená z ich realizácie v konaní; k odňatiu možnosti konať pred súdom môže dôjsť nielen faktickou činnosťou súdu, ktorá rozhodnutiu predchádza, ale aj samotným rozhodnutím. Ide najmä o prípady, keď súd znemožnil strane vykonať v priebehu konania práva priznané jej procesným predpisom, a to najmä právo zúčastniť sa pojednávania, právo predniesť, či doplniť svoje návrhy, vyjadriť sa k rozhodným skutočnostiam, k návrhom na dôkazy a k vykonaným dôkazom, právo označiť navrhované dôkazné prostriedky, vykonávať svoje práva a povinnosti prostredníctvom zvoleného zástupcu, právo na presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia a pod.. V tejto súvislosti je potrebné poznamenať, že súdy musia poskytovať v civilnom sporovom konaní materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola účinne zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov všetkých subjektov zúčastnených na konaní.

19. Z obsahu spisu odvolací súd zistil, že súd prvej inštancie v prejednávanej veci dňa 10.3.2020 nariadil pojednávanie na deň 16.4.2020 o 8.30 hod. v pojednávacej miestnosti č. P-1, pričom predvolanie na uvedené pojednávanie bolo právnej zástupkyňi žalobcu doručené dňa 18.3.2020 a právnej zástupkyňi žalovaných doručené dňa 11.3.2020. Dňa 14.4.2020 bola súdu prvej inštancie doručená žiadosť právnej zástupkyne žalobcu zo dňa 14.4.2020 o odročenie pojednávania nariadeného na deň 16.4.2020 o 8.30 hod. v pojednávacej miestnosti č. P-1 vzhľadom na prebiehajúce mimosúdne rokovania strán a vzhľadom na opatrenia v súvislosti so šírením sa nákazy, keďže žalobca je dôchodca (riziková skupina). Dňa 15.4.2020 bola súdu prvej inštancie doručená žiadosť právnej zástupkyne žalovaných zo dňa 15.4.2020 o odročenie pojednávania nariadeného na deň 16.4.2020 o 8.30 hod. v pojednávacej miestnosti č. P-1 vzhľadom na šírenie nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 a tiež vzhľadom na skutočnosť, že sa celodenne stará o dve maloleté deti. Na pojednávanie nariadené na deň 16.4.2020 sa nikto nedostavil, súd prvej inštancie uskutočnil pojednávanie a vo veci rozhodol napadnutým rozsudkom.

20. Podľa § 3 ods. 1 písm. a) zákona č. 62/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 a v justícii a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v znení účinnom ku dňu 16.4.2020 (ďalej aj „COVID zákon“) v čase mimoriadnej situácie alebo núdzového stavu súdy vykonávajú pojednávania, hlavné pojednávania a verejné zasadnutia len v nevyhnutnom rozsahu.

21. Podľa Čl. 5 ods. 1 ústavného zákona č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení účinnom ku dňu 16.4.2020 núdzový stav môže vláda vyhlásiť len za podmienky, že došlo alebo bezprostredne hrozí, že dôjde k ohrozeniu života a zdravia osôb, a to aj v príčinnej súvislosti so vznikom pandémie, životného prostredia alebo k ohrozeniu značných majetkových hodnôt v dôsledku živelnnej pohromy, katastrofy, priemyselnej, dopravnej alebo inej prevádzkovej havárie; núdzový stav možno vyhlásiť len na postihnutom alebo na bezprostredne ohrozenom území.

22. V zmysle dôvodovej správy ku COVID zákonu ustanovenie § 3 ods. 1 písm. a) neznamená, že súdy nesmú uskutočňovať pojednávania, ale pojednávania majú byť obmedzené len na nevyhnutné minimum. Medzi to "nevyhnutné minimum" možno zaradiť najmä hlavné pojednávania vo väzobných veciach v trestných konaniach, pojednávania úkonov v konaniach starostlivosti súdu o maloletých a v iných konaniach úkonov, bez ktorých uskutočnenia hrozí nenávratná škoda alebo iný vážny neodvratný následok. Minimalizuje sa tak potreba presúvania účastníkov konania a ich právnych zástupcov na súdy, resp. koncentrácie viacerých osôb v pojednávacích miestnostiach súdov. Právna úprava je v tomto prípade naviazaná na stav mimoriadnej situácie a núdzový stav, pričom sa bude aplikovať v takom rozsahu z hľadiska územnej pôsobnosti, v akom je vyhlásená mimoriadna situácia alebo núdzový stav.

23. Vláda SR schválila vyhlásenie núdzového stavu podľa Čl. 5 ústavného zákona č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení účinnom ku dňu 16.4.2020 od 16.3.2020 od 6.00 hod. a tento núdzový stav bol ukončený uznesením vlády SR č. 366 z 10. júna 2020 uplynutím 13. júna 2020.

24. V preskúvanom prípade súd prvej inštancie nariadil a uskutočnil pojednávanie, na ktorom rozhodol napadnutým rozsudkom vo veci samej, na deň 16.4.2020, teda v čase trvania núdzového stavu vyhláseného na území Slovenskej republiky. Z obsahu napadnutého rozsudku nie je zrejmá úvaha zákonného sudcu, prečo pojednávanie v preskúvanom prípade považoval za tzv. nevyhnutné minimum, ktoré bolo potrebné vykonať, resp. v čom hrozila nenávratná škody alebo iný vážny neodvratný následok pre prípad, že by sa pojednávanie neuskutočnilo, resp. ani odvolací súd nezistil žiaden takýto dôvod pre uskutočnenie pojednávania vo veci. Strany a ich právni zástupcovia mali nepochybne dôvod domnievať, že pojednávanie nariadené na deň 16.4.2020 sa neuskutoční z dôvodu pretrvávania núdzového stavu vyhláseného na území Slovenskej republiky a ich neúčasť na nariadenom pojednávaní tak bola ospravedliteľná. Odvolací súd konštatuje, že obsah spisu nedáva žiaden podklad, ktorý by umožňoval prijať záver, že uskutočnenie pojednávania v konaní pred súdom prvej inštancie dňa 16.4.2020 bez účasti strán, resp. ich právnych zástupcov, by bolo vzhľadom na vyššie uvedené okolnosti opodstatnené. Odvolacia námietka žalobcu o pochybení v procesnom postupe súdu prvej inštancie je tak náležitá, pričom postupom súdu prvej inštancie dozaista došlo k porušeniu práva strán na spravodlivý súdny proces, keďže mu bolo znemožnené realizovať jeho procesné práva.

25. Podľa § 390 Civilného sporového poriadku odvolací súd sám rozhodne vo veci, ak

a) rozhodnutie súdu prvej inštancie bolo už raz odvolacím súdom zrušené, vec bola vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie a

b) odvolací súd koná a rozhoduje o odvolaní proti novému rozhodnutiu súdu prvej inštancie.

26. Vzhľadom na vyššie uvedené pochybenie súdu prvej inštancie v procesnom postupe, odvolací súd v preskúvanom prípade v súlade s ustanovením § 390 Civilného sporového poriadku a najmä s právom na spravodlivý proces zaručeným Čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, v ktorom je implikované právo na súdnu ochranu zaručené Čl. 46 ods. 1 a nasl. Ústavy SR, nariadil pojednávanie na prejednanie odvolania a vykonal dokazovanie vo veci výsluchom žalobcu a oboznámením s obsahom nasledovných listín: Kúpna zmluva zo dňa 27.7.2017, Výpisy z Listov vlastníctva pre katastrálne územie O. N. č. XXX, č. XXXX, č. XXXX, č. XXX, č. XXX zo dňa 24.5.2018, zo dňa 25.10.2018, Uplatnenie predkupného práva zo dňa 20.3.2017, Podací lístok zo dňa 26.3.2018, Potvrdenie Mesta Sereď zo dňa 16.6.2015, Potvrdenie Obce O. N. zo dňa 30.6.2016, Živnostenský list zo dňa 18.8.1998, Osvedčenie o zápise do evidencie SHR zo dňa 16.1.2007, Listy vlastníctva pre katastrálne územie O. N. č. XXX, č. XXXX, č. XXXX, č. XXX, č. XXX zo dňa 20.9.2018, Osvedčenie o zápise do evidencie SHR Č. j. 1057/2018, Potvrdenie o pridelení IČO zo dňa 7.11.2018, Potvrdenie M. H. zo dňa 24.9.2019, Potvrdenie AGRO-MATÚŠKOVO, s.r.o. zo dňa 24.9.2019, Zmluva č. 378 o nájme pozemkov na poľnohospodárske účely pri prevádzkovaní podniku zo dňa 25.5.2018 s prílohou č. 1. a s obsahom spisu Okresného úradu Galanta, katastrálneho odboru č. V 3342/17.

27. Zo skutkových zistení v prejednávanej veci vyplynulo, že dňa 27.7.2017 uzavreli žalovaní 3., 4. ako predávajúci a žalovaní 1., 2. ako kupujúci kúpnu zmluvu k nehnuteľnostiam v katastrálnom území O. N., zapísaným v Liste vlastníctva č. XXX ako parcela registra E č. 1799 - ovocné sady, vo výmere 3670 m² v spoluvlastníckom podiele žalovaného 3. vo veľkosti 12/20160 a v spoluvlastníckom podiele žalovanej 4. vo veľkosti 12/20160, v Liste vlastníctva č. XXXX ako parcela registra E č. 1800 - ovocné sady, vo výmere 3228 m² v spoluvlastníckom podiele žalovaného 3. vo veľkosti 972/1632960 a v spoluvlastníckom podiele žalovanej 4. vo veľkosti 972/1632960, v Liste vlastníctva č. XXXX ako parcela registra E č. 1801 - ovocné sady, vo výmere 11259 m² v spoluvlastníckom podiele žalovaného 3. vo veľkosti 972/1632960 a v spoluvlastníckom podiele žalovanej 4. vo veľkosti 972/1632960, v Liste vlastníctva č. XXX ako parcela registra E č. 2133/3 - ovocné sady, vo výmere 651 m², č. 738/3 - trvalé trávne porasty, vo výmere 773 m², parcela registra E č. 846/100 - trvalé trávne porasty, vo výmere 100 m², parcela registra E č. 846/200 - lesné pozemky, vo výmere 123 m² v spoluvlastníckom podiele žalovaného 3. vo veľkosti 1/56 a v spoluvlastníckom podiele žalovanej 4. vo veľkosti 1/42, v Liste vlastníctva č. XXX ako parcela registra E č. 1131/1 - orná pôda, vo výmere 7997 m² v spoluvlastníckom podiele žalovaného 3. vo veľkosti 1/42, 1/56 a v spoluvlastníckom podiele žalovanej 4. vo veľkosti 1/42, 1/42, parcela registra E č. 1132/1 - orná pôda, vo výmere 5036 m² v spoluvlastníckom podiele žalovaného 3. vo veľkosti 1/42, 1/56 a žalovanej 4. vo veľkosti 1/42, 1/42, parcela registra E č. 1616/1 - orná pôda, vo výmere 1953 m² v spoluvlastníckom podiele žalovaného 3. vo veľkosti 1/42, 1/56 a v spoluvlastníckom podiele žalovanej 4. vo veľkosti 1/42, 1/42. Vklad vlastníckeho práva k predmetným nehnuteľnostiam v prospech žalovaných 1., 2. bol povolený pod číslom vkladu V 3342/2017 rozhodnutím Okresného úradu Galanta, katastrálneho odboru

dňa 14.8.2017. Ku dňu uzatvorenia spornej kúpnej zmluvy bol podielovým spoluvlastníkom predmetných nehnuteľností aj žalobca. Žalovaní 3., 4. pred uzavretím spornej kúpnej zmluvy dňa 27.7.2017 neponúkli žalobcovi svoje spoluvlastnícke podiely na predmetných nehnuteľnostiach na kúpu a žalobca listom zo dňa 20.3.2017 adresovaným žalovaným 1., 2. ich vyzval, aby sa v lehote 14 dní od prijatia výzvy vyjadrili, či je možné (mimo iného) usporiadať predmet kúpnej zmluvy V 3342/2017 tak, že mu budú odpredané spoluvlastnícke podiely predávajúcich z kúpnej zmluvy v Listoch vlastníctva č. XXX, XXXX, XXXX, XXX za kúpnu cenu, ktorou ich nadobudli. Žalovaná 2. je od 16.1.2007 zapísaná do evidencie samostatne hospodáriaceho roľníka, podniká v poľnohospodárskej výrobe od roku 2006 v meste Sereď a od roku 1996 v obci O. N.. Žalobca je od 29.10.2018 zapísaný do evidencie samostatne hospodáriaceho roľníka.

28. Ďalej vo vzťahu k pochybeniam v procesnom postupe súdu prvej inštancie žalobca v odvolaní namietal, že súd prvej inštancie nerozhodol o zmene žaloby, pričom takýto procesný postup súdu prvej inštancie je porušením ustanovenia § 143 Civilného sporového poriadku. Podstata tejto odvolacej argumentácie žalobcu spočíva v jeho nesúhlase s uznesením súdu prvej inštancie, ktorým súd prvej inštancie nepripustil rozšírenie žaloby. Žalobca vyvodzuje existenciu takejto procesnej vady z postupu súdu prvej inštancie predchádzajúceho vydaniu preskúmaného rozsudku v spojení s opravným uznesením, ktorý uznesením rozhodol o zamietnutí návrhu žalobcu na zmeny žaloby.

29. Žalobca sa žalobou zo dňa 24.5.2018 domáhal určenia, že kúpna zmluva uzatvorená 27.7.2017 č. V 3342/17 medzi predávajúcimi S. A., nar. XX.X.XXXX, bytom N., I. XXXX/XX, Q. I., rod. G., nar. X.X.XXXX, bytom O. N. XXX a kupujúcimi Ing. V. X., nar. X.X.XXXX a Ing. N. X., rod. S., nar. XX.XX.XXXX, obaja bytom O. N. XXX ohľadne prevodu predmetu kúpnej zmluvy LV XXX, XXXX, XXXX, XXX, XXX v príslušných spoluvlastníckych podieloch v k.ú. O. N., je neplatná. Podaním zo dňa 26.10.2018 požiadal žalobca o rozšírenie pôvodnej žaloby o neplatnosť kúpnej zmluvy aj o požiadavku na určenie, že vlastníkom nehnuteľností parciel registra E, k. ú. O. N., prevádzaných kúpnu zmluvou zo dňa 27.7.2017, vklad povolený pod č. 3342/17 dňa 14.8.2018, Okresným úradom v Galante - katastrálnym úradom a to: číslo LV XXX, č. parcely 1799, U/TYP ovocné sady, podiel 12/20160, podiel (m²) 2,18, výmera 3670 m²; číslo LV XXXX, č. parcely 1800, U/TYP ovocné sady, podiel 972/1632960, podiel (m²) 1,92, výmera 3228 m²; číslo LV XXXX, č. parcely 1801, U/TYP ovocné sady, podiel 972/1632960, podiel (m²) 6,70, výmera 11259 m²; číslo LV XXX, č. parcely 2133/3, U/TYP ovocné sady, podiel 1/56, podiel (m²) 11,63, výmera 651 m²; číslo LV XXX, č. parcely 738/3, U/TYP trvalé trávne porasty, podiel 1/56, podiel (m²) 13,80, výmera 773 m²; číslo LV XXX, č. parcely 846/100, U/TYP trvalé trávne porasty, podiel 1/56, podiel (m²) 1,79, výmera 100 m²; číslo LV XXX, č. parcely 846/200, U/TYP lesné porasty, podiel 1/56, podiel (m²) 2,20, výmera 123 m²; číslo LV XXX, č. parcely 1131/1, U/TYP orná pôda, podiel 1/42, podiel (m²) 190,40, výmera 7997 m²; číslo LV XXX, č. parcely 1131/1, U/TYP orná pôda, podiel 1/56, podiel (m²) 142,80, výmera 7997 m²; číslo LV XXX, č. parcely 1132/1, U/TYP orná pôda, podiel 1/42, podiel (m²) 119,90, výmera 5036 m²; číslo LV XXX, č. parcely 1132/1, U/TYP orná pôda, podiel 1/56, podiel (m²) 89,93, výmera 5036 m²; číslo LV XXX, č. parcely 1616/1, U/TYP orná pôda, podiel 1/42, podiel (m²) 46,50, výmera 1953 m²; číslo LV XXX, č. parcely 1616/1, U/TYP orná pôda, podiel 1/56, podiel (m²) 34,88, výmera 1953 m², je v príslušných spoluvlastníckych podieloch žalovaný 3. a že vlastníkom nehnuteľností parciel reg. E, k. ú. O. N., prevádzaných kúpnu zmluvou zo dňa 27.7.2017, vklad povolený pod č. 3342/17 dňa 14.8.2017, Okresným úradom v Galante - katastrálnym úradom a to: číslo LV XXX, č. parcely 1799, U/TYP ovocné sady, podiel 12/20160, podiel (m²) 2,18, výmera 3670 m²; číslo LV XXXX, č. parcely 1800, U/TYP ovocné sady, podiel 972/1632960, podiel (m²) 1,92, výmera 3228 m²; číslo LV XXXX, č. parcely 1801, U/TYP ovocné sady, podiel 972/1632960, podiel (m²) 6,70, výmera 11259 m²; číslo LV XXX, č. parcely 2133/3, U/TYP ovocné sady, podiel 1/42, podiel (m²) 15,50, výmera 651 m²; číslo LV XXX, č. parcely 738/3, U/TYP trvalé trávne porasty, podiel 1/42, podiel (m²) 18,40, výmera 773 m²; číslo LV XXX, č. parcely 846/100, U/TYP trvalé trávne porasty, podiel 1/42, podiel (m²) 2,38, výmera 100 m²; číslo LV XXX, č. parcely 846/200, U/TYP lesné porasty, podiel 1/42, podiel (m²) 2,93, výmera 123 m²; číslo LV XXX, č. parcely 1131/1, U/TYP orná pôda, podiel 1/42, podiel (m²) 190,40, výmera 7997 m²; číslo LV XXX, č. parcely 1131/1, U/TYP orná pôda, podiel 1/42, podiel (m²) 190,40, výmera 7997 m²; číslo LV XXX, č. parcely 1132/1, U/TYP orná pôda, podiel 1/42, podiel (m²) 119,90, výmera 5036 m²; číslo LV XXX, č. parcely 1132/1, U/TYP orná pôda, podiel 1/42, podiel (m²) 119,90, výmera 5036 m²; číslo LV XXX, č. parcely 1616/1, U/TYP orná pôda, podiel 1/42, podiel (m²) 46,50, výmera 1953 m²; číslo LV XXX, č. parcely 1616/1, U/TYP orná pôda, podiel 1/42, podiel (m²) 46,50, výmera 1953 m², je v príslušných spoluvlastníckych podieloch žalovaná 4.. Uznesením vydaným na pojednávaní dňa 20.11.2018, vyhláseným verejne prítomným stranám a ich právnym zástupcom, súd prvej inštancie nepripustil rozšírenie žaloby.

30. Podľa § 140 ods. 1 Civilného sporového poriadku zmena žaloby je návrh, ktorým sa rozširuje uplatnené právo alebo sa uplatňuje iné právo.

31. Podľa § 143 Civilného sporového poriadku súd nepripustí zmenu žaloby, ak by výsledky doterajšieho konania nemohli byť podkladom na konanie o zmenenej žalobe (ods. 1). Ak súd nepripustí zmenu žaloby, pokračuje v konaní o pôvodnej žalobe (ods. 3).

32. Z dispozičnej zásady ovládajúcej civilné sporové konanie vyplýva, že žalobu môže meniť výlučne žalobca, ktorý podal žalobu, príp. urobil v prebiehajúcom konaní určitý návrh spojený s požiadavkou, aby o ňom súd rozhodol. Zmena žaloby je podaním vo veci samej, k zmene žaloby môže dôjsť kedykoľvek za konania, dokiaľ nebolo vyhlásené (vydané) rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. Pretože zmena žaloby nemôže byť v rozpore so zásadou hospodárnosti konania, stanoví sa, že k tomuto procesnému úkonu je potrebný súhlas súdu a že súd môže pripustiť zmenu žaloby len vtedy, ak sú splnené stanovené predpoklady. Zásada hospodárnosti konania je jednou z vedúcich zásad civilného sporového konania a prejavuje sa v konkrétnej rozhodovacej činnosti súdu. Súd v zásade zmenu žaloby musí pripustiť, okrem prípadov, ak by výsledky doterajšieho konania neumožňovali konať o zmenenom návrhu, teda v prípadoch, kedy by výsledky doterajšieho dokazovania a celkovej procesnej aktivity súdu a ostatných subjektov konania boli zmarené v tom zmysle, že pripustením zmeny žaloby by sa konalo o úplne odlišných skutočnostiach s úplne odlišnou právnou kvalifikáciou než doteraz. O návrhu na zmenu žaloby rozhoduje súd uznesením, proti ktorému odvolanie nie je prípustné.

33. Z hľadiska posúdenia, či v konaní na súde prvej inštancie došlo k žalobcom namietanej procesnej vade, je v prejednávanej veci potrebné uviesť, že zmena žaloby nesmie byť v rozpore so zásadou hospodárnosti konania. Hospodárnosť možno vidieť aj v tom, že ak výsledky doterajšieho dokazovania nie sú dostačujúcim predpokladom pre konanie o zmenenej žalobe, zmena predmetu sporu by bola vo vzťahu k doterajšiemu konaniu nevhodná a mohla by konanie zbytočne predĺžiť. Vtedy je namieste, aby sa strana domáhala nároku v rozsahu zmeny v novom konaní. Osobitne treba tiež zdôrazniť, že úvaha, či výsledky konania, ku ktorým sa dospelo pred žalobcom požadovanou zmenou žaloby, (ne)môžu byť podkladom pre konanie o zmenenej žalobe, súvisí s predbežným hodnotením dôkazov a je výsledkom vnútorného presvedčenia sudcu a jeho myšlienkového postupu; preto táto úvaha patrí len súdu rozhodujúcemu o návrhu na pripustenie zmeny žaloby. Pokiaľ je ním súd prvej inštancie, žalobca nie je oprávnený napadnúť odvolaním správnosť tejto jeho úvahy, lebo odvolanie proti uzneseniu, ktorým sa pripustila alebo nepripustila zmena žaloby, nie je prípustné (viď § 357 Civilného sporového poriadku a contrario). Preto ani odvolací súd nemôže prehodnocovať správnosť tejto úvahy súdu.

34. Odvolací súd po oboznámení sa s obsahom spisu, resp. s uznesením súdu prvej inštancie o zamietnutí návrhu žalobcu na zmeny žaloby, nedospel k záveru, že by toto uznesenie bolo svojvoľné, nezákonné a arbitrárne a naopak ho považuje za náležité vzhľadom na hospodárnosť konania. Pokiaľ žalobca v priebehu konania podal návrh na zmenu žaloby a súd prvej inštancie návrh žalobcu na zmenu žaloby zamietol, procesný postup súdu neopodstatňuje záver, že týmto procesným postupom zavŕšeným zamietnutím návrhu žalobcu na zmenu žaloby, došlo k odňatiu možnosti žalobcu konať pred súdom. K uvedenej odvolacej argumentácii odvolací súd dopĺňa, že nie každá vada právoplatného uznesenia súdu prvej inštancie predchádzajúceho rozhodnutiu vo veci samej je relevantná v zmysle ustanovenia § 365 ods. 2 Civilného sporového poriadku. Relevantnou je iba taká vada, ktorá mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej v tom zmysle, že v dôsledku tejto vady rozhodnutie vo veci samej nie je vecne správne. V súvislosti s uznesením súdu prvej inštancie o nepripustení zmeny žaloby treba uviesť, že ak by aj toto uznesenie bolo vadné, tieto vady by nemali vplyv na rozhodnutie súdu prvej inštancie vo veci samej o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy, teda na napadnutý rozsudok v spojení s opravným uznesením. Vo vzťahu k tomuto odvolaciemu dôvodu sa totiž posudzuje správnosť preskúmaného vydaného rozhodnutia vo veci samej a nie možného rozhodnutia vo veci samej o zmenenej žalobe v spojení i so samotným úspechom žalobcu pri rozhodovaní o zmenenej žalobe. Táto odvolacia argumentácia žalobcu tak nie je náležitá.

35. V prejednávanej veci súd prvej inštancie posudzoval opodstatnenosť a dôvodnosť žalobcom uplatneného nároku na určenie neplatnosti kúpnej zmluvy uzatvorenej 27.7.2017 č. V 3342/17 medzi predávajúcimi S. A., nar. XX.X.XXXX, bytom N., I. XXXX/XX, Q. I., rod. G., nar. X.X.XXXX, bytom O. N. XXX a kupujúcimi Ing. V. X., nar. X.X.XXXX, Ing. N. X., rod. S., nar. XX.XX.XXXX, obaja bytom O.

N. XXX ohľadne prevodu predmetu kúpnej zmluvy LV XXX, XXXX, XXXX, XXX, XXX v príslušných spoluvlastníckych podieloch v k.ú. O. N., a to z dôvodu nerešpektovania jeho predkupného práva.

36. Podľa § 140 Občianskeho zákonníka, ak sa spoluvlastnícky podiel prevádza, majú spoluvlastníci predkupné právo, ibaže ide o prevod blízkej osobe (§ 116, 117). Ak sa spoluvlastníci nedohodnú o výkone predkupného práva, majú právo vykúpiť podiel pomerne podľa veľkosti podielov.

37. Podľa § 40a veta prvá Občianskeho zákonníka, ak ide o dôvod neplatnosti právneho úkonu podľa ustanovení § 49a, 140, § 145 ods. 1, § 479, § 589 a § 701 ods. 1, považuje sa právny úkon za platný, pokiaľ sa ten, kto je takým úkonom dotknutý, neplatnosti právneho úkonu nedovolá.

38. Podľa § 603 ods. 3 Občianskeho zákonníka, ak sa predkupné právo porušilo, môže sa oprávnený buď od nadobúdateľa domáhať, aby mu vec ponúkol na predaj, alebo mu zostane predkupné právo zachované.

39. Inštitút predkupného práva medzi spoluvlastníkmi je prostriedkom obmedzujúcim právo spoluvlastníka v jeho dispozícii s majetkom, a to v možnosti previesť svoj spoluvlastnícky podiel na tretiu osobu. Podľa súčasnej právnej úpravy predkupné právo medzi podielovými spoluvlastníkmi, ktoré vyplýva priamo zo zákona a má vecno-právnu povahu, je trvalým obmedzením jednej z troch najvýznamnejších zložiek obsahu vlastníckeho práva - právo nakladať so svojou vecou, konkrétne previesť ju na iného. Pôsobí voči každému spoluvlastníkovi veci a jeho právnym nástupcom a pre spoluvlastníka veci zakladá povinnosť, aby v prípade, že chce svoj podiel na veci scudziť, tento prednostne ponúkol na kúpu ostatným spoluvlastníkom. Ide o právny vzťah, v ktorom právo jednej strany na prednostnú ponuku ku kúpe a možnosti jeho využitia, zodpovedá povinnosť druhej strany. Pretože ustanovenia o spoluvlastníctve (§ 136 a nasl. Občianskeho zákonníka) neobsahujú podrobnejšiu úpravu práv a povinností zo zákonného predkupného vzťahu, vychádza sa v zmysle ustanovenia § 853 ods. 1 Občianskeho zákonníka z analogickej aplikácie právnej úpravy predkupného práva, a to z ustanovení o zmluvnom predkupnom práve (§ 602 až § 606 Občianskeho zákonníka), ktoré sú obsahom a účelom najbližšie zákonnému predkupnému právnemu vzťahu spoluvlastníkov. Ustanovenia, ktoré sa týkajú iba zmluvného predkupného práva, sa nepoužívajú.

40. V prípade porušenia predkupného práva zákon tak dáva oprávnenému spoluvlastníkovi možnosť voľby medzi tromi možnosťami.

41. Ak podielový spoluvlastník prevedie svoj spoluvlastnícky podiel k nehnuteľnosti na iného bez toho, aby ho písomne ponúkol ďalšiemu spoluvlastníkovi, môže sa oprávnený spoluvlastník na nadobúdateľovi (novom podielovom spoluvlastníkovi) domáhať toho, aby mu spoluvlastnícky podiel ponúkol na predaj podľa ustanovenia § 603 ods. 3 Občianskeho zákonníka. Na základe tejto výzvy oprávneného spoluvlastníka vzniká nadobúdateľovi právna povinnosť ponúknuť podiel tomuto oprávnenému na predaj za rovnakých podmienok, za ktorých mu tento podiel pôvodne mala ponúknuť povinná osoba. Ak si nadobúdateľ túto povinnosť nesplní, môže sa oprávnený spoluvlastník domáhať na súde, aby jeho prejav bol nahradený súdnym rozhodnutím podľa ustanovenia § 229 Civilného sporového poriadku, teda môže sa domáhať, aby súd uložil nadobúdateľovi podielu povinnosť uzavrieť s ním zmluvu o prevode podielu za rovnakých podmienok, za ktorých podiel nadobudol.

42. Spoluvlastník, ktorého predkupné právo bolo porušené sa tiež môže dovolávať relatívnej neplatnosti právneho úkonu, ktorým povinný spoluvlastník previedol podiel na tretiu osobu (§ 140, § 40a Občianskeho zákonníka), dôsledkom čoho je vrátenie právnych pomerov k veci do stavu, aký bol pred prevodom podielu na tretiu osobu. Záonné predkupné právo v zmysle ustanovenia § 140 Občianskeho zákonníka vznikne bez ohľadu na vôľu oprávneného alebo povinného.

43. Treťou možnosťou je ponechanie si predkupného práva, ktoré začne pôsobiť až voči nadobúdateľovi podielu (§ 603 ods. 3 Občianskeho zákonníka).

44. V preskúmvanej veci žalobca z dôvodu porušenia jeho zákonného predkupného práva využil možnosti namietat' relatívnu neplatnosť kúpnej zmluvy podľa ustanovenia § 40a Občianskeho zákonníka.

45. Podstata relatívnej neplatnosti právneho úkonu v zmysle ustanovenia § 40a veta prvá Občianskeho zákonníka spočíva v tom, že právny úkon, u ktorého je daný dôvod relatívnej neplatnosti, vznikol, od začiatku existuje, považuje sa za platný, a teda aj vyvolá právne účinky, pokiaľ sa ten, na koho ochranu je relatívna neplatnosť stanovená, neplatnosti právneho úkonu nedovolal. Relatívna neplatnosť nenastáva priamo zo zákona (ex lege), ako je to v prípade absolútnej neplatnosti, ale je podmienená úkonom účastníka právneho vzťahu. V období do dovolania sa neplatnosti právneho úkonu, platí domnienka právneho úkonu. Dovoľávať sa relatívnej neplatnosti voči účastníkom právneho úkonu možno: a) mimosúdne prejavom adresovaným všetkým účastníkom právneho úkonu, b) žalobou o neplatnosť právneho úkonu, c) priamo v prebiehajúcim súdnom spore vo forme námietky alebo procesnej obrany proti žalobe na plnenie. Právnych následkov tak môže byť relatívne neplatný úkon zbavený rozhodnutím súdu alebo tým, že ho účastníci po vzájomnej dohode uznajú za neplatný. Žalobu o neplatnosť právneho úkonu možno bez pochybností v súlade s názorom judikatúry považovať za dovolanie sa neplatnosti právneho úkonu v zmysle ustanovenia § 40a Občianskeho zákonníka; v takomto prípade má účinky až od okamihu, keď dôjde stranám sporu.

46. Podľa § 137 písm. d) Civilného sporového poriadku žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo najmä o určení právnej skutočnosti, ak to vyplýva z osobitného predpisu.

47. Preskúmaním veci odvolací súd zistil, že žalobca sa podanou žalobou domáhal určenia neplatnosti kúpnej zmluvy k nehnuteľnostiam, čo je celkom zrejme žaloba spadajúca pod ustanovenie § 137 písm. d) Civilného sporového poriadku. Civilný sporový poriadok účinný od 1.7.2016 (na rozdiel od Občianskeho súdneho poriadku v znení účinnom do 30.6.2016) žalobu o určenie právnej skutočnosti (ktorou je aj žaloba o určenie neplatnosti právneho úkonu) pripúšťa len vtedy, ak určenie právnej skutočnosti vyplýva z osobitného predpisu. V niektorých prípadoch hmotné právo (osobitný predpis) pripúšťa žaloby na určenie právnej skutočnosti, ktorou je neplatnosť (prípadne neúčinnosť) právneho úkonu alebo neplatnosť konania, ktoré je „podobné“ právnomu úkonu (dražba, rozhodnutie valného zhromaždenia). Zmluvy a iné právne úkony, ich existencia, platnosť či neplatnosť sú právnymi skutočnosťami (§ 2 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Civilný sporový poriadok vychádza zo zásady, že sa má určiť aktuálny právny stav. Preto pre výnimky podľa ustanovenia § 137 písm. d) Civilného sporového poriadku je spoločné to, že priamo osobitný právny predpis, resp. právna norma, vo svojej dikcii priznáva oprávnenej osobe právo domáhať sa na súde určenia tejto právnej skutočnosti. Žalobný návrh znejúci na určenie právnej skutočnosti, ktorý nevyplýva z osobitného právneho predpisu, je potrebné považovať za vadný.

48. Podaná žaloba o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy, je teda nepochybne žalobou o určenie právnej skutočnosti, ktorá (ako už bolo konštatované vyššie), môže byť v zmysle ustanovenia § 137 písm. d) Civilného sporového poriadku podaná iba, ak takáto možnosť vyplýva z osobitného predpisu. Hmotné právo musí založiť oprávnenie súdu rozhodnúť tak, že výrok rozhodnutia neznie ani na splnenie povinnosti, na usporiadanie práv a povinností, ani na deklaratórne určenie (ne)existencie práva, či právnej skutočnosti. Rozlišovacím kritériom pre takýto iný druh súkromnoprávnej žaloby, s petitom neuvedeným v ustanovení § 137 Civilného sporového poriadku, je právny dôvod tvrdeného práva. Význam tohto ustanovenia zákona pritom nie je popisný ale predovšetkým normatívny. Zákom ustanovená potreba dovolania sa neplatnosti právneho úkonu v prípadoch tzv. relatívnej neplatnosti právnych úkonov vyplýva jednoznačne z ustanovenia § 40a Občianskeho zákonníka, keďže následok spočívajúci v nástupe nevyvrátiteľnej domnienky platnosti právneho úkonu, možno odvrátiť len uplatnením požiadavky uvedenej v zákone (to však neplatí u právnych úkonov majúcich byť postihnutých akýmkoľvek dôvodom tzv. absolútnej neplatnosti). Odvolací súd má za to, že za osobitný právny predpis tak, ako ho má na mysli ustanovenie § 137 písm. d) Civilného sporového poriadku, je možné považovať ustanovenie § 40a Občianskeho zákonníka týkajúce sa neplatnosti právnych úkonov, keďže z uvedeného ustanovenia výslovne vyplýva možnosť domáhať sa určenia relatívnej neplatnosti právneho úkonu na súde. V danom prípade sa tak žalobca rozhodol uprednostniť špeciálnu úpravu nároku v zmysle ustanovenia § 40a Občianskeho zákonníka podaním určovacej žaloby o neplatnosť právneho úkonu, ktorým malo byť porušené jeho predkupné právo, čo je žaloba procesne prípustná podľa ustanovenia § 137 písm. d) Civilného sporového poriadku v spojení s ustanovením § 40a veta prvá Občianskeho poriadku. Bolo preto namieste v súdnom spore zaoberať sa takouto žalobou.

49. Odvolací súd sa nestotožnil so zužujúcim výkladom ustanovenia § 137 písm. d) Civilného sporového poriadku, prezentovaným žalovanými, t. j. že oprávnenie domáhať sa určenia právnej skutočnosti (teda aj určenia neplatnosti zmluvy) musí byť v osobitnom právnom predpise výslovne (expressis

verbis) vymedzené ako oprávnenie podať žalobu o neplatnosť určitého právneho úkonu / zmluvy. Osobitným právnym predpisom, z ktorého vyplýva oprávnenie žalobcu domáhať sa určenia neplatnosti kúpnej zmluvy (právnej skutočnosti) je ustanovenie § 40a Občianskeho zákonníka, v hmotnoprávnej rovine daného prípadu v spojení s ustanovením § 140 Občianskeho zákonníka (porov. uznesenie Krajského súdu v Žiline sp. zn. 10Co/211/2019 z 15.10.2019, uznesenie Krajského súdu v Žiline sp. zn. 9Co/201/2018 z 28.2.2019, uznesenie Krajského súdu v Trnave sp. zn. 10Co/35/2019 z 30.4.2020, uznesenie krajského súdu v Trnave sp. zn. 10Co/26/2020 z 30.6.2021).

50. Vo vzťahu k odvolacej námietke žalobcu, že na požadovanom určení neplatnosti kúpnej zmluvy k nehnuteľnostiam osvedčil v konaní pred súdom prvej inštancie naliehavý právny záujem, odvolací súd v prvom rade poukazuje na skutočnosť, že v prejednávanej spore nešlo o určenie existencie alebo neexistencie práva (§ 137 písm. c) Civilného sporového poriadku), a preto ani skúmanie naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení neprichádzalo do úvahy. Na tomto základe sú tak nedôvodné námietky žalobcu o danosti naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení právnej skutočnosti, pričom rozhodovať o určení právnej skutočnosti možno len za podmienky, ak to vyplýva z osobitného predpisu (ako to bolo konštatované vyššie). Právna úprava neprípúšťa rozhodovať o určení právnej skutočnosti za podmienky danosti naliehavého právneho záujmu, ten je pri rozhodovaní o určovaní právnej skutočnosti právne irelevantný. Odvolacia argumentácia žalobcu o existencii naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení je nenáležitá.

51. Ak už bolo uvedené vyššie, zo skutkových zistení vyplynulo, že žalovaní 3., 4. ako podieloví spoluvlastníci nehnuteľností, ktoré boli predmetom kúpnej zmluvy zo dňa 27.7.2017, previedli svoje spoluvlastnícke podiely na žalovaných 1., 2., urobili tak bez toho, aby pred tým písomne ponúkli svoj podiel na predaj žalobcovi ako ďalšiemu podielovému spoluvlastníkovi predmetných nehnuteľností, čím došlo k porušeniu jeho zákonného predkupného práva vyplývajúceho z ustanovenia § 140 Občianskeho zákonníka. Žalobca sa dovolal neplatnosti kúpnej zmluvy podaním žaloby v súdnom spore voči všetkým účastníkom právneho úkonu (tak predávajúcim, ako aj kupujúcim), pričom dovolanie sa neplatnosti touto žalobou sa stalo perfektným vo chvíli jej doručenia žalovaným. Z uvedených dôvodov tak bolo požiadavka žalobcu na určenie neplatnosti spornej kúpnej zmluvy opodstatnená, a preto bolo potrebné rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s opravným uznesením súdu prvej inštancie zmeniť a žalobe o určenie neplatnosti právneho úkonu vyhovieť v celom rozsahu.

52. Žalovaní vo vzťahu k žiadanému vysloveniu neplatnosti právneho úkonu opakovane v rámci procesnej obrany dôvodili neporušením predkupného práva žalobcu, pretože žalovaní 1., 2. v čase uzavretia kúpnej zmluvy spĺňali dva definičné znaky oprávneného nadobúdateľa uvedené v zákone č. 140/2014 Z. z. o nadobúdaní vlastníctva poľnohospodárskeho pozemku a o zmene a doplnení niektorých zákonov, pričom táto špeciálna právna norma všeobecnú normu vylučovala. Tiež súd prvej inštancie podľa odôvodnenia napadnutého rozsudku v prejednávanej veci opäť aplikoval i ustanovenie § 4 ods. 1 písm. a), b) zákona č. 140/2014 Z. z. o nadobúdaní vlastníctva poľnohospodárskeho pozemku a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

53. Ako už konštatoval odvolací súd vo svojom predchádzajúcom zrušujúcom uznesení, je táto obrana žalovaných neopodstatnená. Odvolací súd opakovane uvádza, že dňa 14.11.2018 Ústavný súd Slovenskej republiky vyhlásil nález sp. zn. PL. ÚS 20/2014, podľa ktorého nálezu ustanovenia čl. 1, § 4, § 5 a § 6 zákona č. 140/2014 Z. z. o nadobúdaní vlastníctva poľnohospodárskeho pozemku a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov nie sú v súlade s čl. 1 od. 1, čl. 13 ods. 4 a čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky. Ustanovenie právneho predpisu, ktoré nie je v súlade s ústavou, stráca účinnosť dňom uverejnenia nálezu v Zbierke zákonov Slovenskej republiky (čl. 125 ods. 3, ods. 6 Ústavy Slovenskej republiky). Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. PL. ÚS 20/2014 zo dňa 14.11.2018 bol zverejnený v Zbierke zákonov Slovenskej republiky dňa 11.2.2019. V čase rozhodovania súdu prvej inštancie napadnutým rozsudkom v spojení s opravným uznesením nebolo už ustanovenie § 4 ods. 1 písm. a), b) zákona č. 140/2014 Z. z. o nadobúdaní vlastníctva poľnohospodárskeho pozemku a o zmene a doplnení niektorých zákonov účinné. Nález Ústavného súdu SR treba vnímať tak, že ním bol vyhlásený od počiatku existujúci nesúlad napadnutého ustanovenia právneho predpisu s Ústavou Slovenskej republiky. Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky okrem toho, že je právnym dôvodom neúčinnosti nesúladného ustanovenia právneho predpisu (od publikovania nálezu v Zbierke zákonov SR), predstavuje tiež interpretáciu dotknutých ustanovení Ústavy Slovenskej republiky (v tomto prípade čl. 1 ods. 1, čl. 13 ods. 4, čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky) v tom zmysle, že ich treba vykladať

inak, než ich vyložil zákonodarca pri prijímaní nesúladneho ustanovenia právneho predpisu (v tomto prípade to znamená, že postup pri prevode vlastníctva poľnohospodárskeho pozemku definovaný v ustanovení § 4 uvedeného zákona je v rozpore s týmito článkami Ústavy Slovenskej republiky). Súdny sú pri rozhodovaní viazaný nielen zákonom, ale aj ústavou (čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky). Teda aplikácia ustanovenia § 4 ods. 1 písm. a), b) zákona č. 140/2014 Z. z. o nadobúdaní vlastníctva poľnohospodárskeho pozemku a o zmene a doplnení niektorých zákonov v preskúvanom prípade, by predstavovala nezákonný postup súdu a v rozpore s Ústavou Slovenskej republiky. Takýto protizákonný a protiústavný postup predstavuje porušenie práv strán na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Aplikácia protiústavného ustanovenia ustanovenie § 4 ods. 1 písm. a), b) zákona č. 140/2014 Z. z. o nadobúdaní vlastníctva poľnohospodárskeho pozemku a o zmene a doplnení niektorých zákonov je neprípustná.

54. Pokiaľ žalovaní argumentujú, že prevod pozemkov sa uskutočnil v súlade s v tom čase platnou a účinnou právnou úpravou, odvolací súd dáva v tejto súvislosti do pozornosti aj uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 11. októbra 2006 sp. zn. PLz. ÚS 1/2006 (zjednocujúce stanovisko pléna), kde bola riešená otázka okamihu hmotnoprávných účinkov nálezu ústavného súdu a kde ústavný súd okrem iného konštatoval, že hmotnoprávne účinky nálezu vo vzťahu ku konaniam, ktoré ešte neboli právoplatne skončené, nastávajú ex tunc, teda na ustanovenie zákona, ktoré bolo v nesúlade s ústavou, sa hľadí, akoby nebolo nikdy súčasťou právneho poriadku.

55. Tiež žalovaní vo vzťahu k žiadanému vysloveniu neplatnosti právneho úkonu dôvodili tým, že sú oprávnení nadobúdatelia z titulu spoluvlastníctva. V prípade predkupného práva ide o právny vzťah, v ktorom povinnosť každého spoluvlastníka (aj jeho právneho nástupcu) prevádzajúceho spoluvlastnícky podiel prednostne ho ponúknuť na kúpu všetkým ostatným spoluvlastníkom zodpovedá právo všetkých ostatných spoluvlastníkov na prednostnú ponuku na kúpu a možnosti jej využitia. „Predkupné právo obmedzuje spoluvlastníka v nakladaní s jeho podielom v tom zmysle, že je povinný - ak nejde o prevod blízkej osobe - ponúknuť podiel prednostne všetkým ostatným spoluvlastníkom bez ohľadu na veľkosť ich spoluvlastníckych podielov (R 19/1953):“ „Ak spoluvlastník mieni svoj podiel previesť na iné než blízke osoby, prípadne aj na jedného zo spoluvlastníkov, svoj podiel musí najskôr ponúknuť ostatným spoluvlastníkom (rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici, sp. zn. 14Co/47/2006, Horváth 2008, s. 63).“ Povinnosť predávajúceho ponúknuť na kúpu svoj spoluvlastnícky podiel ostatným spoluvlastníkom sa tak vzťahuje nielen v prípade prevodu na tretie osoby, ale aj v prípade prevodu na niektorého zo stávajúcich spoluvlastníkov. Argumentácia žalovaných, že sú oprávnení nadobúdatelia z titulu spoluvlastníctva, je rovnako nenáležitá.

56. Žalobca v odvolacom konaní predložil Čestné vyhlásenie žalobcu zo dňa 25.5.2020 a Osvedčenie o dedičstve sp. zn. 12D/46/2014 zo dňa 22.9.2014, pričom ich predloženie až v odvolacom konaní ničím nezdôvodnil. Je nesporné, že sa jedná o nové dôkazy, ktoré neboli uplatnené v konaní pred súdom prvej inštancie. Novoty v odvolacom konaní sú však prípustné len za zákonom taxatívne vymedzených dôvodov.

57. Podľa § 366 písm. d) Civilného sporového poriadku prostriedky procesného útoku alebo prostriedky procesnej obrany, ktoré neboli uplatnené v konaní pred súdom prvej inštancie, možno v odvolaní použiť len vtedy, ak ich odvolateľ bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie.

58. Konceptia odvolacieho konania v civilnom spore vychádza z tzv. neúplného apelačného systému, čo znamená, že právo odvolateľa použiť v odvolacom konaní prostriedky procesného útoku alebo procesnej obrany, ktoré strana neuplatnila v konaní pred súdom prvej inštancie, je obmedzené. Strany sporu mali totiž v priebehu konania pred súdom prvej inštancie niekoľko príležitostí tieto prostriedky použiť a súdom prvej inštancie boli poučené o sudcovskej koncentrácii konania. Odvolacia argumentácia v podobe nových skutočností a dôkazov je preto prípustná len za splnenia zákonom taxatívne stanovených podmienok. Právo na uplatnenie prípadných novôt je pritom podmienené nezavinením doterajšieho nepoužitia týchto skutočností a dôkazov. Je teda povinnosťou odvolateľa preukázať, že nové prostriedky procesného útoku a procesnej obrany, ktoré uvádza až v odvolacom konaní, nemohol v doterajšom priebehu konania použiť bez svojej viny. Žalobca pritom žiadne takéto dôkazy nepredložil a ani netvrdil, že Čestné vyhlásenie žalobcu zo dňa 25.5.2020 a Osvedčenie o dedičstve sp. zn. 12D/46/2014 zo dňa 22.9.2014 ako dôkazy z nejakých dôvodov nemohol použiť v konaní pred súdom prvej inštancie. Osvedčenie o dedičstve sp. zn. 12D/46/2014 zo dňa 22.9.2014 navyše predložil žalobca po uplynutí

lehoty na podanie odvolanie, pričom podľa ustanovenia § 365 ods. 3 Civilného sporového poriadku odvolacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania. Keďže zákonom predpísané predpoklady pre úspešné uplatnenie novôt v odvolacom konaní neboli splnené, odvolací súd na predmetné dôkazy predložené žalobcom v odvolacom konaní nemohol prihliadnuť.

59. Vedený všetkými už opísanými úvahami preto odvolací súd mal za to, že súd prvej inštancie preskúmaným rozsudkom v spojení s opravným uznesením nerozhodol správne, ak ním žalobu zamietol a preto podľa ustanovenia § 388 Civilného sporového poriadku napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie vo veci samej v spojení s opravným uznesením súdu prvej inštancie zmenil spôsobom uvedeným vo výroku I. tohto svojho rozsudku (plným vyhovením žalobe).

60. Podľa § 396 Civilného sporového poriadku ustanovenia o trovách konania pred súdom prvej inštancie sa použijú aj na odvolacie konanie (odsek 1). Ak odvolací súd zmení rozhodnutie, rozhodne aj o nároku na náhradu trov konania na súde prvej inštancie (odsek 2).

61. Podľa § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci.

62. Podľa § 262 Civilného sporového poriadku o nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí (odsek 1). O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (odsek 2).

63. Vzhľadom na to, že odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie zmenil, je v zmysle citovaného ustanovenia § 396 ods. 2 Civilného sporového poriadku povinný rozhodnúť aj o nároku na náhradu trov konania na súde prvej inštancie.

64. V dôsledku úplného zvrátenia výsledku konania na súde prvej inštancie sa plne úspešnou stranou s nárokom na náhradu trov konania stal práve žalobca. Preto o nároku na náhradu trov konania pred súdom prvej inštancie a odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa ustanovenia § 396 ods. 1, 2 Civilného sporového poriadku v spojení s ustanovením § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku tak, že žalobcovi priznal voči žalovaným nárok na náhradu trov konania pred súdom prvej inštancie a odvolacieho konania v plnom rozsahu. O výške náhrady trov konania pred súdom prvej inštancie a odvolacieho konania rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením podľa ustanovenia § 262 ods. 2 Civilného sporového poriadku po právoplatnom skončení veci.

65. Žiada sa dodať, že vzhľadom na zmenu napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie vo výroku vo veci samej v spojení s opravným uznesením súdu prvej inštancie a na to nadväzujúce i opätovné rozhodnutie odvolacieho súdu o nároku na náhradu trov konania pred súdom prvej inštancie i v odvolacom konaní, bolo ďalej bezpredmetným zaoberať sa odvolacími námietkami žalobcu vo vzťahu k výroku o nároku na náhradu trov konania pre prípad jeho neúspechu v spore.

66. Senát odvolacieho súdu toto rozhodnutie prijal pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP). Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo

f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,

b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo

c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvom pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1).

Povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je

a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 CSP).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 CSP).

V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 CSP).